Posamezna številka stane 2 kroni.
Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.
„Straža" izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban štev. 113.

2. štev. Maribor, dne 4. januarja 1922. Letnik XIV.

Nova vlada pred parlamentom.

Ostra obsodba samovoljne politike.

Poslanec dr. Josip Hohnjec: Gospodje narodni poslanci! Naša država je, kakor to določa par. 1 ustave, parlamentarna država. Načelo parlamentarizma zahteva, da je državna oblast trajno in neoddatno v rokah ljudstva, ki jo izvršuje po svojih zastopnikih, katerim je pri volitvi dalo svoje zaupanje in poverjenje. Težišče cele državne mašine je in mora biti v parlamentu.

Grobokopom parlamentarizma.

To veliko istino, ki je raison d' être vsakega modernega parlamenta, so tiste stranke, ki so naši državi prinesle ustavo navodne parlamentarne države, temeljito izigrale. Parlament pri nas ni več težišče državne mašine marveč je postal samo prosta glasovalna mašina za vlado. Vlada odločuje o vseh, tudi največjih vprašanjih, parlament pride le toliko v poštev, v kolikor ima nalogo, da izglasa to, kar je vlada odločila. Ne vem, kako daleč moramo iti po svetu, da najdemo parlament, ki bi bil jednak našemu parlamentu.

Odkar je bila sprejeta ustava, je naš parlament prišel popolnoma v sužnost vladnih strank (Klici: tako je) Kako nevredno in vsakemu istinitemu demokratičnemu mišljenju protivno je to sušenjstvo, dokazuje usoda našega parlamenta od Vidovega dne sem. (Klici: tako je!) S tem dnem se je prav za prav začela kriza vlade. Vlada takrat sicer ni dala ostavke, kakor bi bilo potrebno, obolela je pa neozdravljivo na krizi. To dokazuje dejstvo, da je od tistega časa obsojen naš parlament na nedelje. Dne 20. oktobra se je skupščina zopet sestala, pa kaj je naredila do današnjega dne, torej po preteku več kot dveh mesecev? Nič! (Klici: res je!)

Klikarjem in partizanom.

Delo zakonodajnega odbora, ki mu je kot naloga bila dana zakonofikacija gomile uredb raznih ministrstev, ki se ne morejo preštudirati in spremeniti, kakor bi to bilo v interesu stvari, ne smatramo kot zakonodavno v parlamentarnem smislu, ker mu manjkajo vsi bistveni znaki pravega parlamentarizma. Parlament je križem rok gledal, kako se je razvijala famozno vladna kriza, ki se je vlekla kakor morska zmija. Dogodki so se menjavali kakor v kaleidoskopu, a vsi so bili podobni drug drugemu. — Vedno je šlo za to, kdo bo igral prvo flavto, ali Pašič, ali Davidović? Kdo bo minister notranjih del? Ali to ministrstvo zadrži Pribičević ali pa mu bo sledil drug, bolj srečen človek! — Šlo je vedno za to, katere resore bo imela ta ali ona stranka in kdo postane minister. Odkar je kriza buknila v javnost, se je pri teh strankah pojavila nalezljiva bolezen, ki jo je javnost imenovala ministromanijo. (Smeh) Preverjen sem, da bi te te bolezni ne bilo, ako bi se plače ministrov znižale, in če bi odstopivši ministri ne dobili penzije. Gospodje, ako bi ne bilo takih vprašanj, bi bila kriza prej rešena.

Sedaj je kriza kolikor toliko končana. Habemus papam, imamo Pašiča in radikalno-demokratsko koalicijo z običajnimi priveski. Gospodje, imamo torej z nekaterimi osebnimi spremembami koalicijo, ki je našo državo obremenila z nesrečno ustavo, ki nasprotuje svečanim dogovorom ob začetku našega državnega ujedinjenja in ki je ustvarila nezdrave in neznosne razmere v naši državi, zlasti v Sloveniji in Hrvatski. (Klici: tako je!) Gospodje, tiste stranke, ki so stopile prvemu parlamentarizmu na tilnik, bodo vladale naprej.

Kako bodo vladale, ne vem. Za razdelitev uradniških mest, zlasti v področju politične uprave bo menda naprej vladalo razmerje 9:7 ali pa nekoliko spremenjena relacija. Ne vem, v katero teh dveh kategorij bodo prišli Macedonci, Crnogorci, Bosanci, Hrvatje in mi Slovenci. Gospodje! Ako bi gg. vlastodržci pogledali nekoliko preko ograje svoje stranke, potem bi morali videti, da se oblast v naši državi ne da deliti samo pod vidikom radikalno-demokratskega razmerja. So tu še druge stranke, in kar je glavno, je tu narod, v kojega rokah mora končno ostati vsa državna oblast. Narod, ki si je v svesti svojega pomena, ki stremi za politično svobodo, za gospodarskim in kulturnim napredkom, ne bo dolgo trpel vladstva klike. Prej ali slej bo otresel ta jarem, ki ni dober zanj, s svojih ramen. (Pritrjevanje in ploskanje na desnici).

Proti samovoljni finančni politiki.

Prenovljena vlada je začela svoje delo z grehom, ki ga je storila že med trajanjem krize. Ona parlamentu ni predložila državnega budžeta, kakor to zahteva ustava, marveč je nastavila našemu parlamentu nož v obliki dvanajstin. Ali sprejmeš dvanajstine, ali pa se s 1. januarjem ustavi ves državni aparat. Aut—aut!

Gospodje! Mi tega aut-aut ne priznamo. Zakaj se budžet ni pravočasno predložil parlamentu? Zakaj se ni vzel v razpravo, ko je bil narodni skupščini predložen? Skupščina ni kriva, marveč vlada! Ako je g. finanč. minister 25. novembra zakrosil skupščino, da odobri tri dvanajstine, ker skupščina po njegovih besedah neče imati mogučnosti, da reši i odobri podneti joj predlog budžeta, ši ni mislil, da je s tem obsodil vladno večino. (Klici: tako je!) Skupščina ni imela te mogočnosti, ker ji vlada, odnosno večinske stranke te mogočnosti niso dale. One nosijo odgovornost za to, da naša država ne pride ven iz budžetnih provizorjev. Na te činitelje tudi pada odgovornost, da nimamo ni jednega zaključnega računa o nobenem budžetnem letu, odkar obstoji naša država.

Proti diktaturi „večine".

Gospod finančni minister se je poslužil čl. 114 ustave — kdo ne bi mislil pri tem na famozni par. 14 v nekdanji Avstriji — ter stavlja skupščini predlog o dvanajstinah. Ako se gosp. finančni minister koristi s tem, moram povdariti, da velja ta izjemna naredba samo za izjemne razmere, nikakor pa ne bi smela veljati za normalne razmere, ki jih je baje v naši državi inauguriral vidovdanski ustav. Naš klub: Slovenska ljudska stranka, Hrvatska pučka stranka in Bunjevačka stranka, bo glasoval proti dvanajstinam. (Poslanec Sečerov: Koliko strank pa imate?) Cemo dobiti še drugih, g. Sečerov.

Državni budžet nam nudi žalostno sliko neurejenega gospodarstva. Med dohodki in stroški ni pravega ravnovesja, če tudi so davki v naši državi veliki, osobito v nekaterih pokrajinah, med katere moramo prištevati v prvi vrsti tudi Slovenijo. Ako gg. od vladne večine mislijo na nove davke ali na podaljšanje in povišanje starih, da bi s tem uravnotežili budžet, potem bi jih opozoril na to, da gotove pokrajine, zlasti pa Slovenija kaj takega ne morejo prenesti. Hočem navesti nekatere številke, ki jih je g. finančni minister podal v zakonodajnem odboru dne 25. novembra t. l. o davkih, predpisanih za čas od 1. januarja 1919 do 10. oktobra 1921. Iz teh številk razvidimo, da je imela predpisanih davkov: Srbija in Crna gora 149 milijonov dinarjev, Slovenija 145 milijonov, Bosna in Hercegovina 134 milijonov, Hrvatska in Slavonija 167 milijonov, Dalmacija 9 milijonov.

Iz tega se vidi, kako nepravilno in krivično so razdeljeni davki v naši državi. Gospodje, naša Slovenija, ki je najbolj siromašna dežela v celi državi, ima predpisanega skoro toliko davka kakor 4 krat večja Srbija in Crna gora. Zahtevati moramo, da se davčni zakoni izjednačijo v celi državi in da se sploh reorganizira vsa finančna uprava v naši državi.

Nadalje moramo grajati tudi to, da je zakonodajni odbor razpravljal za časa naših katoliških božičnih praznikov o davčnih stvareh in da se je znižala zemljarina za Srbijo ne pa tudi za druge dežele, da se je o tem razpravljalo v nenavzočnosti poslancev slovenske narodnosti in da se je med tem razpravljalo tudi o davku na vojne dobičke. Gospodje, mi smo za ta davek, zahtevamo pa, da zadene vojne bogataše. Pri nas v Sloveniji se pa ta davek izvaja tako, da zadene v največji meri preprostega kmeta in obrtnika, ne pa velikih vojnih bogatašev.

Kje in kako naj se štedi.

Gospodje! Finančni odbor in g. finančni minister povdarjata v svojem poročilu princip štedenja. Besede smo čuli. Ne vemo pa, ali jim bodo sledila tudi dejanja. Med besedo in dejanjem je tolika razdalja kakor med teorijo in prakso. Merodajni činitelji dosedaj niso pokazali resne volje in niso storili nič, da bi na učinkovit način začeli izvajati princip štedenja in da bi v resnici kaj prištedili.

Gospodje! Če hočemo uvesti princip štedenja, potem moramo s tem pričeti predvsem pri vojaški upravi. Vojaštvo stane našo državo do 2 milijardi dinarjev na leto. Gospodje, mi ne moremo doseči ravnotežja v našem proračunu ako ne zmanjšamo stalnega kadra in ne skrajšamo časa vojaške službe. Ako svetovne velesile, kakor to dokazuje konferenca v Washingtonu, smatrajo za potrebno i v svrho zmanjšanja državnih izdatkov i v zasiguranje svetovnega miru, da se v veliki meri zmanjša stanje oboroženo vojske na morju in na kopnem, ali more potem naša mala in mlada država hoditi drugim potem? Vsaka druga pot bi trajno preprečila sanacijo naših težko bolnih financ.

Ako hočejo gospodje upravičiti visoko stanje stalnega kadra s tem, da kažejo na naše državne meje, ki deloma še niso urejene, deloma so pa tako urejene, da je pri tem naša narodnost trpela velike žrtve, ako gg. mislijo, da bodo te meje urejene bolje, če bo tam stal vojak s puško ob nogi, potem se ti gospodje varajo, ali pa bolehajo na slabem spominu. Vojaško smo zasedli Koroško, Bajski trikot in dele Albanije, pa šmo jih morli zapustiti, ker je to zahtevala antenta. Vprašanje mej se ne da sedaj rešiti z orožjem, ampak mora to vprašanje rešiti diplomacija. (Pritrjevanje in ploskanje). O naši diplomaciji sedaj ne govorim, ne iz spoštovanja pred geslom: de nostra diplomatia nil nisi bene, marveč radi tega, ker ta stvar ne spada sem.

Gospodje! Zmota je tudi, da bi bil militarizem jamstvo za mir. V dokaz temu naj vam navedem Prusko, ki je bila gotovo najbolj militaristična država na svetu. Znani nemški filozof Kant je spisal knjižico z naslovom: „Der Weg zum ewigen Frieden". V tej knjižici dokazuje, da je glavno sredstvo za trajno osiguranje in ohranitev miru razoroženje. Prusi niso hoteli verjeti svojemu filozofu, marveč so rajši šla za kraljem Friderikom Velikim, ki je bil prvi ustanovitelj pruskega militarizma. Finale pruskega militarizma pa je grandijozna katastrofa Nemčije v svetovni vojni. Mislim, da Nemci niso več na stališču one prislovice: Si vis pacem, para bellum — ako hočeš mir, se pripravljaj na vojno.

1. Z delom za mir in razorožitev.

Cehoslovaški minister zunanjih zadev dr. Beneš hodi čisto drugo pot, da zavaruje svoji državi mir in priznane državne meje. To je pot sporazuma s sosednimi državami. Njegovo delo je mala ententa, katere namen je zagarantirati mir v Srednji Evropi in dajati jamstvo za izvršitev in trajni obstoj mirovnih pogodb, ki so zaključile svetovno vojno. Ceprav mala ententa ni vedno kazala harmonije v sredstvih, kar se je pokazalo n. pr. pri avanturi Karla Habsburga, ko smo mi in Cehoslovaki nastopili z mobilizacijo, ki se je izkazala kot prenagljena, dočim Rumunija ni nastopila z mobilizacijo, kar je bilo gotovo ceneje je ta zveza vender v interesu zvezanih držav samih in si želimo, da postane ta zveza krepka, trajna in agilna. Dr. Beneš pa tudi razširja svoje kroge. Dne 16. decembra 1921 je sklenil z avstrijsko republiko politično zvezo, ki ima namen, da ohranjuje mir v Evropi in da uredi politične in gospodarske razmere med obema državama. V slučaju spora med obema državama določa par. 7 pogodbe, da se bosta najprej obe vladi potrudili doseči prijateljski sporazum, če pa to ne bi bilo mogoče, bi se sporna zadeva predložila mednarodnemu razsodišču ozir. enemu ali več razsoditeljem, ki bi se za to izbrali. Ta pot, po kateri hodi dr. Beneš, je veliko boljša garancija miru in zajamčenje državnega teritorija in njegovih mej kakor pa oborožena sila. Nedavno je tudi angleški ministrski predsednik Lloyd George izjavil, da je za obnovitev in ureditev Evrope neobhodno potrebno, da se zmanjša oboroževanje na kopnem.

2. Z izčiščenjem voj. uprave.

Ko govorim o vojaški upravi, mi bodi dovoljeno, da omenim nekatere nedostatke. Grajati moram to, da so naši mladeniči tik pred katoliškimi božičnimi prazniki bili pozvani v vojaško službo. Naši poslanci so posredovali na kompetentnem mestu, da bi se mladeniče vsaj čez božične praznike pustilo doma, toda one intervencije niso nič pomagale, in naša mladina je tako postopanje občutila kot šikaniran je, ki bi pri boljši volji bilo lahko izostalo. Povdarjati moram tudi, da se z vojaki ne postopa tako, kakor bi se moralo. Našim vojakom se ne daje vedno prilika, da bi mogli izvršiti svoje verske dolžnosti.

Grajati moram nadalje tudi to, da je vojaška uprava formacije naših obmejnih čet izpopolnila z Wranglovci. To so ljudje, ki našega jezika ne razumejo. Ne znajo ne slovenski, ne srbski, ne hrvatski. Naši ljudje jih ne razumejo in prideio zaradi tega dostikrat v največje neprilike. Tako se je zgodilo pred kratkem, da je hotel priprost mož iti preko meje obiskat svojega bolnega sina. Pri sebi je imel nekaj čez 200 dinarjev. Na meji ga vojak ustavi in nekaj izprašuje, a ker ga mož ni razumel, ga je aretiral in odvedel v zapor. Tu so ga preiskali in ker so našli pri njem preko 200 dinarjev, so ga prav občutno kaznovali. Take reči se dogajajo samo radi tega, ker imamo na naših mejah vojake, ki ne razumejo našega jezika in se torej ne morejo sporazumeti z ljudmi. Mislim, da imamo dosti mož srbskega, hrvatskega ali slovenskega pokoljenja, ki so sposobni stražiti naše državne meje in za to odločno zahtevamo, da morajo Wranglovci izginiti iz naših obmejnih čet.

3. Z izčiščenjem uradništva.

Gospodje! Kakor je potrebno zmanjšati kader stalnega vojaštva, tako je tudi nujno potrebno zmanjšati kader uradništva, ki ga imamo preko 200.000 in ki stane državo nad 2½ milijardi na leto. Naša država je prav za prav militaristično-činovniška država in njeni dohodki niti za to ne zadostujejo, da bi se krili stroški za vojaštvo in uradništvo, o izvrševanju drugih njenih nalog za gospodarski, kulturni in socijalni napredek državljanov pa niti govora ne more biti. Vsled tega je nujno potrebno, da se število uradništva zmanjša. Na vsak

način bi se morali odstraniti vsi tisti uradniki, ki nimajo potrebne kvalifikacije, nadalje vsi tisti, ki po pisarnah nič ne delajo, marveč samo pušijo cigarete in pijejo kavo. (Poslanec dr. Momčilo Ivanič: Nemajo ni stolice da sede!) Brez odlašanja se mora izvršiti stroga revizija pri različnih komisijah in delegacijah, ki jih imamo po drugih državah, in sicer glede njihovega dela in njihove plače. Istotako se mora omejiti potovanje uradnikov, ki dostikrat nima drugega namena, kakor, da dotičniki služijo mastne dnevnice, državi pa s tem ne koristijo absolutno nič.

4. Z zaščito naroda, ne pa izkoriščevalcev.

Največ pa bodo poklicani činitelji našemu narodu prištedili s tem, ako odstranijo tistega vampirja, ki iz odprtih žil našega narodnega in gospodarskega organizma srka in pije ljudsko kri. Ta vampir je korupcija. (Živahno pritrjevanje in klici: tako je!) Gospodje! to je tako strašno zlo v naši državi, da mora nanj obrniti svoje oči vsak, ki hoče državi dobro. Korupcija je sicer fenomen, ki se je pojavil več ali manj v vseh državah kot posledica demoralizacije, ki je nastopila med in po vojni.

Tudi pri nas je to zlo zavzelo tako velike dimenzije, da je zastrupilo vse javno življenje in vse javne odnose in globoko izpodkopava avtoriteto naše države. Ako bodo merodajni činitelji zaprli oči pred korupcijo, ki je zavladala več ali manj v vseh panogah naše državne in javne administracije in ki se je strašno razpasla zlasti v carinarnicah — jaz še enkrat ponavljam — v carinarnicah, ako bodo torej ti činitelji zaprli svoje oči, potem so sokrivi tega zla in njegovih posledic. Vladajočim krogom se očita, da nimajo dovolj smisla za socijalne naloge, ki jih mora v sedanji dobi vršiti država. Ti očitki so več ali manj upravičeni. Dokaz temu je dejstvo, da se naša država odlikuje v malem številu tistih držav, ki nimajo socijalnega zakonodajstva ali pa tudi tistih zakonov, ki jih imajo, ne izvršujejo. Kar se je v zadnjem času ustvarilo zakonov socijalnega značaja, je po največ s svojim odločnim nastopom dosegla opozicija proti gotovim činiteljem v vladni večini, ki so s svojim sodelovanjem v veliki meri pokvarili to, kar je bilo predloženo. Delovni krogi: delavci, kmetje, obrtniki težko in bridko občutijo pomanjkanje zavesti o socijalni nalogi moderne države pri naših vladajočih strankah. Delovno ljudstvo se od dne do dne vedno bolj utrjuje v prepričanju, da v sedanjem vladnem režimu in sedanji organizaciji države nima nobene zaščite proti kapitalizmu in njegovemu izkoriščanju delavskih slojev.

Opozarjam vlado na to, da naj vzame ljudstvo v zaščito vsaj v vprašanju najpotrebnejših živil za ohranjenje življenja. Letošnje leto je bilo slabo. Bila je suša in vsled te suše se je pridelalo tako malo, da se že sedaj čuti pomanjkanje živil. To pomanjkanje postaja od dne do dne hujše in nevarnost je, da v mnogih krajih naše države, zlasti pa v Sloveniji in Dalmaciji nastopi glad. Zato je dolžnost države, da pride z organizacijo aprovizacije ljudstvu na pomoč. V zakonodajnem odboru je bila sprejeta odredba, da naj vlada v pasivnih krajih osobito v času pomanjkanja živil otvori državne prodajalnice za živila. Zahtevam, da se ta odlok zakonodajnega odbora čimpreje izvrši.

Gospodje, zahteve, ki jih stavljam v imenu svojega kluba so obsežene v sledečih resolucijah: (se objavijo v prihodnji številki.)

Nakane proti človeštvu.

Stara resnica: „Če govorijo generali o miru, se gotovo pripravljajo na vojno“, tudi pri razorožitveni konferenci ni prišla iz veljave. Govorilo se je o razorožitvi, mislilo se je pa, kako bi se dalo uničiti države in narode, ki bi po svojih oblastnikih delale zmedo v računih, sklenjenih v svrho skupne kapitalistične eksploatacije, ki se pa lahko vsak čas razbije. Kapitalistični mir traja, dokler je za celo izkoriščevalno zvezo dovolj plena ko ga pa zmanjka, gredo pa zavezniki tudi drug proti drugemu in pri vseh lepih besedah o miru si vsak pripravlja morilno orožje v pogin človeštva in kulture. — Dopisnik angleškega lista „Manchester Guardian“, ki je prisostvoval washingtonski konferenci, je imel priliko, da si ogleda, kaj pripravljajo ameriški oblastniki v pogin človeštva. Ogledal si je tovarno strupenih plinov in iz njegovega poročila posnamemo sledeče v označilo, kako daleč smo še do pravega človeškega in kulturnega življenja.

Strupeni plini se izdelujejo v Edgewood-u pri Baltimore, tovarna žre do 400 milijonov dolarjev ter je izdelovala koncem vojne na dan po 200 ton strupenih plinov, sedaj baje manj.

Ti plini so plod najbestijalnejših instinktov in naklepov človeške družbe, ki dopušča, da manjšina diktira nad večino v vseh smereh skupnega in javnega življenja. — Ima jih več vrst. Plin Phosgen je zadušljiv — kar doseže, vse zaduši, plin Lewisit je goreč, žge in prežge človeka skozi najdebelejšo obleko do kosti — proti njemu ni maske, ni oklepa, ker si naj de pot skozi vsako špranjo kot žareč sunek v propast življenja. Chloropikrin povzroča bluvanje, — njegove žrtve čakajo v strahovitih krčih brez moči na nasprotnika, da jih pokolje in razmesari, plin Lachdrymatory osolzi in oslepi oči — nasprotnik lahko kolje slepo, potlačeno človeško maso.

Ti plini se vežejo v bombah, ki se mečejo iz strelnega jarka v jarek ali pa iz zrakoplova na postojanke, mirne vasi in mesta. Za plin Phosgen ki se najhitrejše razširja, se izdelujejo bombe do 4000 funtov, ena zadostuje, da zaduši vse, kar je živo v precej veliki naselbini, Levisit brizgajo kot ognjene strele visokoleteči aeroplani iz svojih, v isti tovarni izdelanih brizgalnic v vojne rove in mesta. — Vsak utrinek, ki skozi vse špranje zadene v živo, — nosi smrt.

S tem plinom so začeli pokončavati živali-glodalce, ki v veliki množini uničujejo v Ameriki vse nasade, vso poljsko in gozdno kulturo, pa so naenkrat državotvorni kapitalisti spregledali, da to preveč stane — in tako se to strašno sredstvo uporablja samo še v — propast človeštva. Pri tem ne igrajo stroški nobene vloge; imperijalističnemu kapitalizmu je narod — človeški materijal vir bogastva in — igračka, — nosi mu kapital in dajati mu mora življenje po bestijalnih nakanah, ki služijo v prospeh njegove nadvlade.

Daleč smo do miru, daleč do človečanstva in kulture! Kako bomo to dosegli? — Delovni sloji celega sveta morajo stopiti na plan in kakor pravi slavni pisatelj Barbusse v svojem delu „Ogenj“, ki ga je spisal v vojnem trpljenju, bi se moral boj za mir začeti takoj po vojni, če ne bi bili ljudje, ki so doživeli vojne grozote, — tako strašno pozabljivi.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

V imenu Jugoslov. kluba je narodni poslanec dr. Hohnjec v toku proračunske razprave podal odvojeno mišljenje in z vso ostrino ne izprosne kritike obsodil sedanji sistem ki noče zmanjšati vojaškega kontingenta in ne mara redukcije državnega uradništva. Dr. Hohnjec je izjavil, da bo Jugoslov. klub v znak protesta proti kapitalistični politiki, izrabljanju nižjih slojev in nasilne šolske politike sedanjih vladinovcev glasoval proti predvidenim dvanajstinam.

Kongres muslimanov se je vršil dne 6. t. m. v Sarajevu. Tega kongresa se med drugimi prvaki udeležita ministra dr. Spaho in dr. Karamehmedovič. Sklepali bodo o nadaljni taktiki muslimanskega kluba.

Ministri Pucelj, dr. Kresteli in dr. Karamehmedovič so te dni položili naknadno prisego.

V Beogradu se je vršila dne 2. t. m. prometna konferenca balkanskih držav. Razpravljali so o važnih vprašanjih, zlasti o reguliranju železniškega prometa med severno in zapadno Evropo ter s Carigradom in Atenami.

Portfelj vojnega ministra še vedno ni dodeljen. Resen kandidat za to mesto je baje general Petar Pešič, dosedanji namestnik šefa generalnega štaba. Pravijo, da je vojaški strokovnjak, ki se ne vtika v politiko.

AVSTRIJA.

Zvezni predsednik dr. Hainisch je na predlog vlade podpisal beneški sporazum. Ratifikacija pogodbe je potemtakem izvršena v smislu mednarodnega prava.

MADŽARSKA.

V madžarskem parlamentu so se na Silvestrovo vršili monarhistični incidenti. Narodni demokrati in krščanski socijalci so vzklikali — kralju. V Matjaževi cerkvi se je vršila povodom obletnice kronanja slovesna služba božja, katere so se udeležili člani visoke aristokracije, oficirji in poslanci. Apponyi-ju in Andrassyju je množica priredila pred cerkvijo velike ovacije. Culi so se vzkliki: Živel Karl kralj Velike Madžarske!

ANGLIJA.

Še pred odhodom Lloyd Georgea v Cannes se je bavil angleški kabinet z razpisom novih volitev. Večina ministrov se je izrekla za to, da se vršijo volitve v februarju. Temu se je protivil samo Chamberlain, ki je zahteval odgoditev na marec, da bi na ta način še lahko izvedli reformo gornje hiše. Vsled brezposelnosti so šanse za Labour Party (delavska strokovna unija) zelo ugodne. Vlada bi rada omenjeni stranki pokazala z vzpostavitvijo gospodarskega ravnotežja v Evropi nekak uspeh, in zato si obetajo vladni krogi od konference v Cannesu popolen uspeh. Če bi prišel Lloyd George z natančnim načrtom o reparaciji Evrope, bi njegov govor, ki ga bo govoril dne 21. t. m. liberalcem, dobil volilno-agitacijski značaj. Zbornico je vlada razpustila pred Novim letom.

IRSKA.

„Central News“ poroča iz Dublina, da je irska narodna skupščina v tajni seji dne 29. p. m. ratificirala irsko-angleški sporazum.

Proti samovoljni politiki.

Za zmanjšanje vojaštva in uradništva se je potegnil v zbornici v imenu Jugoslov. kluba poslanec dr. Hohnjec in izjavil sledeče: Stoječ na stališču rednega budžetiranja, moramo z vso grajo in obsodbo konštatirati, da vlada ni zakonodavni skupščini pravočasno predložila budžeta za l. 1922, kakor bi to po parlamentarnem načelu bilo potrebno, da bi se mogel rešiti v tekočem letu. S tem je brez neizbežne potrebe pogazila eno prvih načel rednega državnega gospodarstva. Glavno breme, pod katerim trpijo naše državne finance, je preveliko število stalne vojske. Vprašanje znižanja tega števila se je v finančnem odboru sicer razpravljalo, a brez konkretne definitivne odločitve, kar znači, da bodo izdatki za vojsko še nadalje prav tako visoki, ako ne še višji, kot so bili do sedaj. Ugotavljamo tudi, da se je važno vprašanje o zmanjšanju števila uradništva v finančnem odboru rešilo na tako neozbiljen način, da se bodo stareišemu uradništvu delale krivice, celotni finančni efekt pa bo ničeven. Korupcija v upravi, zlasti pri carini in nekaterih ministrstvih samih, se je tako razpasla, da nas kompromitira pred celim kulturnim svetom. Do zdaj še nismo opazili, da bi se proti temu nekaki naše uprave kaj ukrenilo, nasprotno se tudi v finančnem odboru proti temu ni nič učinkovitega sklenilo. Naposled povdarjamo, da gazijo vladajoče stranke s svojo šolsko politiko osnovna, v ustavu zajamčena načela o državljanski svobodi in da vodijo tako finančno, gospodarsko in socijalno politiko, ki ščiti kapitalistične kroge, če pa na veliko škodo vsem delovnim slojem in stanovom zlasti kmetom, delavcem in obrtnikom. Iz teh razlogov bomo glasovali proti predloženim dvanajstinam.

Proces proti komunističnim atentatorjem bodo gotovo zavlekli. Po pravoslavnih božičnih praznikih bi se moral pričeti že tako dolgo zavlačevani proces proti komunističnim atentatorjem. Na odlašanju tega procesa močno zainteresirane osebe pa bi gotovo zopet rade odložile obravnavo. Demokratsko časopisje je že začelo spuščati v javnost vest, da se je začelo v očigled atentatorskemu procesu močno komunistično gibanje v naši državi. Naši komunisti so seveda v demokratskih očeh v tesni zvezi z inozemskimi, ki vtihotapljajo v našo državo cele koše komunističnih brošur. Lažnjivo „Jutro“ zna celo povedati, da je ponujal nekje ob madžarski meji „neki“ komunističen agitator vlakovodji 1 milijon kron, ako ga prepelje v Jugoslavijo. Take in enake izmišljotine naših vladnih listov so očiten znak, da bodo napovedani proces zopet odložili, če že ne potlačili in spravili komuniste, ki so v beograjskih zaporih, v zvezo z raznimi komunisti v inozemstvu, ki hočejo potom milijonskih svot k nam.

Vendar le mislijo resno! Iz Beograda že prihajajo vesti, da so začeli po beograjskih državnih uradih prav temeljito pometati s preobilnim in nesposobnim uradništvom. Iz ministrstva socijalne politike, v katerega je nahal „mili“ nam dr. Kukovec elementov vseh mogočih nekvalifikacij, so pognali dve tretjini uradništva. Na poti čiščenja le vrlo naprej!

Beležke.

Naša socijalna politika in živina. Ministrstvo socijalne politike se je do sedaj bavilo s štetjem invalidov, vojnih vdov in sirot, s stanovanjsko bedo, uradniškim vprašanjem itd. V tem delokrogu se je doslej gibalo to naše ministrstvo in podalo tudi marsikatero statistiko glede socijalne bede v naši kraljevini. Debelega šefa tega ministrstva Kukovca je zamenjal Agromerkur Žerjav, ki pa se ne bavi več s statistiko socijalne revščine, ampak je začel objavljati podatke o štetju živine v naši državi od kuncev do bikov in konj. Kako je zašla naenkrat živina iz Puceljevega resorta v Žerjavovega, nam je nerazumljivo. Najbrž se je to zgodilo na inicijativo šefa — ljubljanske socijalne politike g. Dolfeja Ribnikarja ki je po demokratskem receptu zamenjal kar čez noč živinozdravništvo s socijalno politiko. Pri demokratih je od živinske bede pa do človeške samo en korak. Žerjav je pač tič že po svojem imenu!

G. Pašič ne zna geografije. Dne 30. p. m. je g. Pašič v seji parlamenta odgovoril na neko interpelacijo tako-le: „Mi stojimo na stališču, da je treba najprej izvršiti rapallski sporazum. Šele nato naj bi se pristopilo reševanju ostalih vprašanj, osobito prometnemu vprašanju med nami in Italijo ter Reko Dokler Reka ne bo imela fiksno določenih mej in dokler ne bo popolnoma priznana, se z njo ni kakor ne moremo pogajati. Razen tega je g. Pašič izjavil, da stavljajo fašisti italijanski vladi zahteve, ki se protivijo sporazumu v — Bakru. Naši javnosti je sporazum v Bakru neznan. G. Pašiču se je najbrže zbunila pamet, drugače si pač tega ne moremo tolmačiti.

O razmerah na naših železnicah se čuje marsikaj. Železničarji so slabo plačani, na visokih upravnih mestih se pa razsiplje denar brez vesti in brez pomisleka. V upravi železnic — zlasti v Beogradu in v Subotici, — vlada brezprimeren nered in fantastični kaos, katerega označuje beograjsko „Vreme“ št. 13 takole: „Vlaki odhajajo in ne prihajajo, vagoni se izgubljajo, potniki ostajejo v snegu. — Zdravniki, nujno pozvani, se pripelejo lahko šele tedaj, ko so pacijenti že pomrli, advokati zamudijo razprave, blago, poslano za spomlad, dospe enkrat po zimi, potniki prispevajo v času in v kraje po volji raznih slučajev, potikajo se obloženi s prtljago po ulicah, izgubljajo zveze, čakajo po 24 ur brez nade, da najdejo kako mesto za počitek ter nimajo niti te utehe, da bi svoje stiske zabeležili vsaj za spomin v kako pritožno knjigo. Na vse pritožbe je odgovarjala državna uprava s tem, da je jemala od državljanov vedno večje kredite, o katerih nikdo ne ve, kako in kam splošni izginejo.“ — Za ilustracijo beograjskih postaje še to-le: „Potnik iz Skoplja pride na beograjsko postajo ob 9. uri dopoldne, da se odpelje v Skoplje z vlakom, ki bi imel odiiti ob 10.45. Čaka eno uro, poseda po restavraciji, ko čuje, da vlak sploh ne misli odpeljati. Iz velike negotovosti ga reši uradnik, ki začne pisati s kredo na tablo, da odpelje zaželjeni vlak ob 16. uri. Pole

nik vzame svoj kovčeg ter se napoti v mesto, da tam prebije te dolge ure. Kot vsak oprezni podanik južne Srbije pa pride zopet ob dveh na kolodvor — da tu dalje čaka, pa glej razočaranje — — vlak je odkuril že ob enih. Drugi dan je odpeljal ob dveh, tretji dan ob pravem času. — na tabli pa še vedno stoji, da vozi ob 16. uri."

Uradnikom — za novo leto. Ko so prišli blagajniki od vseh strani pred prvim v finančno ministrstvo po denar za uradniška izplačevanja, jih je čakalo veliko presenečenje. Blagajna je bila zaprta in naročilo se jim je, naj pridejo na prvega. Prišlo so in vsakemu se je predložila sledeča izjava, da jo podpiše: „Jamčim moralno in materijelno, da bom poskrbel za vrnitev vseh zneskov, ki bi bili po plačilnem spisku izplačani onim uslužbencem, ki bodo še prve dni tega meseca odpuščeni iz službe." — To se pravi: nikdo ne ve, kdo bo odpuščen, oziroma upokojen, in če blagajnik izplača prvega, kakor po navadi za naprej, mora odgovarjati za vse one, ki bodo odpuščeni. Blagajniki so to izjavo podpisali, sklenili so pa, da bodo izplačevali plačo v naprej samo onim uradnikom, ki so že najmanj 10 let v „ukazni" službi, ker je pri teh kolikor toliko varno, da ne bodo kar čez noč odpuščeni. — Med uradništvom je izzvalo to veliko ogorčenje.

Kaznovan krvnik. Zagrebške „Novosti" prinašajo kot posebno novost iz Moskve, da so sovjetske oblasti obsodile na smrt in tudi ustrelile bivšega člana izredne preiskovalne komisije v Smolensku Gribčenka, ker je zlorabljal svojo službo in zapiral nedolžne ljudi. „Novosti" pravijo, da je nosil ta obsojenec ime „rdeči krvnik" ter nadaljujejo, češ, glejte, kaj je vse v Rusiji. Vsak režim ima svoje krvnike, ne pozabimo, da tudi beli. Rdeči režim je svojega krvnika obsodil, ali stori to tudi beli? — Vest o tej obsodbi bo krožila po celem svetu in dosti bo belih krvnikov, ki bodo zelo zadovoljni, da so ravno beli. Pa kaj bi gledali naokrog! Pri zadnji seji našega parlamenta je dejal poslanec dr. Simrak, da so štiri sramote v naši državi — nadučenje po zaporih, nasilje nad tiskom, teptanje osebne svobode in fašizem! Krvnikov bo torej dovolj, kedaj pomo pa čuli, da je bil ta ali oni kaznovan? Razne interpelacije so dale vendar dovolj podatkov in naša oblast menda vendar ne bo hotela zaostati za sovjetsko — bela za rdečo!

„Straža" stane na mesec 3 din., **četrtletno** 9 din., polletno 18 din., celoletno 35 din. Za inozemstvo: četrtletno 17 din., polletno 33 din., celoletno 65 din. Naročnina se plačuje naprej. — Upravništvo.

Dnevne novice.

Prihodnja številka „Straže" izostane radi praznika Treh Kraljev, ki pade na petek.

Iz fin. odbora. Dne 31. decembra l. l. se je sestal finančni odbor narodne skupščine. Razdelil se je v petero sekcij, ki bodo v detajlu pretresovale proračunske postavke posameznih ministrstev. Odbor je soglasno povdarjal, da bo res treba šteditи, in sicer v prvi vrsti pri izdatkih. Zato bodo pretresali skupino za skupino, ne pa vsega proračuna naenkrat. Pribranki morajo biti resni in stvarni. Stalni kader vojaštva se mora zmanjšati; toozirno bo stopil odbor z vlado v dogovor. Kontingent uradništva naj se zniža na število iz leta 1914. Ukinejo naj se gotovi monopoli, namesto tega pa se naj uvede takse. Tako bi se zmanjšali izdatki za administracijo, dohodki pa bi ostali eni in isti. Pazi naj se na komisije v inozemstvu i. t. d. — Smo zelo radovedni. Najbrže bo zopet tako: Počila bo gora in rodila se bo — miška.

Orlovstvo in vojaška uprava. Junaški Sokol je poiskal, ker ga ljudstvo ne mara, zavetišče pri vojaški upravi. Kdor se mora zateči k žandarju ali vojaku in ga prositi, da mu gre na roko, ta dokazuje s tem, da med ljudstvom nima opore. Vzdrževala bi ga naj milost od zgoraj, ne pa volja in moč ljudstva. Junaški Sokol se je pri svojem dobrikanju vojaški oblasti poslužil denuncijacije proti našemu krščanskemu Orlu. Z denunciranjem je hotel vojaško vlast dobiti v svojo mrežo in izrabljati proti naši krščanski telovadni organizaciji. V tej zadevi se je poslanec dr. Korošec v ponedeljek, dne 2. t. m., obrnil na vojnega ministra generala Zečeviča. Na vprašanje dr. Korošca je general Zečević izjavil, da vojno ministrstvo ni izdalo nikdar nobene odredbe proti orlovski organizaciji, niti ni nikdar imelo povoda za to. Ako bi se kakšnemu članu orlovske organizacije kaj zgodilo, ali kaj storilo radi tega, ker je član krščanske telovadne organizacije, naj takoj prijavi svojo pritožbo. Vojaške oblasti imajo ukaz, da odločno branijo vojake zoper vsake krivice, ki bi se jim delale.

Večkrat se sliši, da bi se dalo to in ono smatrati kot posebno odlikovanje g. pokrajinskega namestnika Hribarja, mi smo pa tudi čuli, da je dobil ta visoki gospod iz Beograda migljaj, naj takoj sleče in shrani svojo fantastično uniformo, katero si je sam izmislil in sestavil v svojo posebno — slavo in svoje posebno odlikovanje. Ta parada, katero se sme nositi samo še doma pred zrcalom, je bila res nekaj posebnega — čudovita mešanica: avstrijskih, španskih, orijentalskih in bogzna še kakšnih dvorjanov. — Republikanski Čehi so se ji muzali, naši hudomušneži so jo pa z ozirom na bele hlače primerjali z garderobo pogrebcev I. klase, če nosijo neoženjene k večnemu počitku.

Zadnjo zabrano „Novega časa" je ljubljansko višje sodišče razveljavilo kot neutemeljeno. „Novi čas" je posnel po „Slob. Reči" članek o beogr. zaporih, kjer se zlorablja mladina na najbolj ostuden način. Ravno isti članek kot „Novi čas" je prinesla „Straža" že davno poprej, a ni bila zabranjena. V Ljubljani plenijo liste na željo in zahtevo gospoda kraljevega namestnika, ki je prišel v Slovenijo v imenu „pravice". Z razveljavljenjem zadnje zabrane „Novega časa" je dobil gospod namestnik lepo izpričevalo sposobnosti tolmačenja ustavnih paragrafov. Trgovska naobrazba in juridična sta pač „malo" različni in g. namestnik bi rad bil „universalleksikon", kar se mu pa noče posrečiti!

Žurnalistično sleparstvo uganja „Jutro" za kake večje praznike ali pa za Novo leto. Tudi letos je bilo treba pred vstopom v Novo leto nametati nekaj čisto izmišljenega peska v oči nižjim slojem „Jutro", katerega vsemogočni bog je socijalna politika, je znalo nekaj dni pred Novim letom potolažiti železničarje in tobakarje. Železničarjem je kar iz prvega in najvišjega beograjskega vira zasiguralo 13mesečno plačo, tobakarjem pa zagotovilo, da se tobak z Novim letom ne bo podražil, ker izkazuje monopolna uprava dovolj dobička. No, železničarji še danes niso prejeli 13mesečne plače, a podraženi tobak pa že pušimo. Ako misli „Jutro", da bo lovilo nove naročnike z najpodlejšo farbarijo, se moti! Sedaj že vemo, da se je agromerkurstvo naselilo tudi v socijalno politiko.

Glasilo socijalpatrijotov „Naprej" je izšel, kakor so diktatorji in pravaši te žalosine stranke obljubili kot „Dvakrat Naprej" v dvakrat manjši obliki, priznati pa moramo, da je res „Dvakrat Naprej", ker veje iz njega sedaj duh eksekutorja progresivnega davka in drugih dlakocepcev, ki so bili omenjeni doslej samo na „Ljudski glas." — V prvi številki tega leta ima pa novi „Naprej" nekaj prav značilnih izrekov. Prvič že to, da se ti dolgi, vodeni članki kar sami pišejo, kar se bo menda nanašalo na prejšnji enkratni „Naprej", drugič pa to, da se bo odslej pisalo kolikor mogoče malo in na kratko, kar pomeni, da se bo v dvakratnem „Napreju" še bolj prikrivala nezaslišna korupcija policajdemokratske žlahte, kot se je to počenjalo v enkratnem „Napreju" z dolgimi, vodenimi članki. Le naprej — trikrat naprej!

Uradniška malomarnost. Dne 30. p. m. so šentiljski obmejni kmetje — kakor navadno vsak petek — peljali žito v nemško-avstrijske mline. Ker še pa carinskega uradnika zjutraj ni bilo v St. Ilju, so morali čakati do 11. ure predpoldne. Carinik se je ob tem času pripeljal s tovornim vlakom v St. Ilj. Radi veseljačenja tega uradnika so morali ubogi kmetje v mrazu in nevolji milostljivo čakati na g. činovnika. Pa naj še kdo poreče, da to niso balkanske razmere!

Komoditeta brez primere. Šentiljski cariniki so jako komodni gospodje. Kakor znano, vozi potniški vlak iz Maribora v St. Ilj okoli ¾ na 7. uro. S tem vlakom bi se omenjeni „činovnici" lahko vračali s svojih mariborskih ponočnih zabavič v službo. A to ni tako enostavno. Gospodje so v tej rani uri še silno „utrujeni." Zato se vozijo malo pred osmo uro s posebnim vlakom, ki sestoji iz lokomotive in službenega voza. Kakor vidite, je življenje v naši „mili otadžbini" zelo veselo. Navaden carinik, pa se ti vozi s „posebnim" vlakom v službo..

Umrl je na Jeloveu nad Mariborom v visoki starosti 73 let pri svojemu sorodniku županu Francu Vračku splošno priljubljeni Janez Marko, posestnik iz Rošpoha. Rajni je bil narodno in versko zaveden mož ter neomahljiv pristaš naše stranke. Vrlemu možu svetila večna luč, prizadetim sorodnikom pa naše sožalje!

Slovenski fantje iz Carevega sela (Makedonija) želijo vsem prijateljem prav veselo in srečno Novo leto. Podpisani so: Fran Muhič, podnarednik; Franc Cegnar in Živan Durovič, kaplara; redovi: Franc Grobelnik, Mihael Müller, Franc Forenc, Janez Kordeš, Karol Kordek, Franc Zorman in Jakob Pavalec, vsi od 20. čete granične trupe v Makedoniji.

Ormož. Druga seja pripravljalnega odbora za stavbo Katoliškega doma se vrši v nedeljo, dne 15. januarja 1922 po zani službi božji v Kletazski Bostilni. Vse odbornike in namestnike vabi k točni udeležbi predsednik Ivanuša.

Brezglavost. Zakonodajni odbor je razpravljal ter sprejel zakon o žandarmeriji. Po tem zakonu je orožništvo sestavni del vojske ter je podrejeno vojnemu ministrstvu. Le z ozirom na strokovno izobrazbo je žandarmerija podrejena tudi notranjemu ministrstvu, Kaj se to pravi? Notranje ministrstvo se še hoče nadalje brigati za strokovno izobrazbo žandarjev, a razpolagal pa bo z orožništvom vojni minister. Vendar gastane vprašanje: Kdo je odgovoren za red in mir v državi; ali vojni ali notranji minister? Nam se zdi, da niti eden niti drugi, ker se na odgovornost pri sklepanju žandarmerijskega zakona niti gledalo ni.

Demokratje sami priznavajo, da jezdimo v diplomatskem oziru lesenega konja. „Jutro", ta najvestnejši zagovornik gorostasne korupcije na višjih mestih, priznava glede naše diplomacije v številki 2 sledeče: Naša država nič ne da za neizogibno reorganizacijo naše diplomatske službe, noče imeti nobenih sredstev za propagando, nima skoraj nikakega strokovno izobraženega konzularnega aparata. Jugoslovanski državljani čutimo na lastni koži posledice nedostatne organizacije naše zunanje službe. — Tako priznanje iz ust vladno petoliznega „Jutra" je dokaz, koliko smo vredni glede naših zunanjih zastopnikov v inozemstvu.

Nove težkoče pri vidiranju potnih listov za povratek iz inozemstva. Glede potnih listov so zopet ustvarili nove težkoče. Za potnike na Dunaj in Gradec, Trst in Budimpešto velja nova naredba v tem smislu, da se morajo potniki javiti pred povratkom tudi pri naših konzulatih v zgoraj omenjenih mestih, kjer dobijo vizum.

Železniško reparacijsko blago iz Nemčije. Naše ministrstvo saobračaja javlja, da je odpotoval njegov načelnik v Berlin, kjer bo prevzel od Nemcev na račun reparacije tekom 15 dni okoli 1000 vagonov. Koncem majnika pa dobimo kot povračilo iz Berlina še tudi lokomotive. Te vesti so lepe ter razveseljive, samo če ne bodo konečno obdane od tragike Pucljevih konj.

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(54. nadaljevanje.)

Pa Kalha ni obupal. Dobro je vedel, da ima svoj čas setev, da pa pride tudi čas setve, da seme zasejano še kedaj utegne prinesti stoteren sad, da je privrel studenec že tudi iz najtrše skale in da nič ni nemogoče pri Bogu. In ljubil je svojega brata in moril zanj in si vzel globoko k srcu nauk in ljubezen do njegove hčerke, kot da bi bila njegov lastni otrok.

Težka preskušnja je bila za Mariamno, za njeno potrpežljivost in zaupavanje, si ohraniti stanovitnost v veri, ki jo je njen oče tako zelo sovražil in preziral.

V tem oziru nam krščanstvo prvih časov nudi prelepe zglede junaštva, ki jih le malo poznamo in malo cenimo. Beremo o preganjanjih, ječah in mukah prvih kristjanov, občudujemo heroje zgodnjega krščanstva, — malo pa pomislimo na tiste tihe mučenke, ki so dnevno trpele tajne, molčeče muke v družinskem krogu, — nerazumljenja, neštete žalitve ter zaničevanja, hladne pogled od tistih, ki so morebiti na zemlji najbolj ljubili in ki so se jim odtujevali, jim odrekali svojo ljubezen iz sovraštva do zaničevane nove vere, in katere so izgubili v življenju in imeli malo upanja, da jih kedaj vidijo v boljši večnosti —.

Heroji niso samo tisti, ki so žrtvovali in žrtvujejo svoje življenje in gredo za vero v smrt. — Marsikdo ima poguma dovolj za eno veliko žrtev, ki traja le kratek čas, in četudi je treba iti na morišče, — toda darovati dan na dan svojo srčno ljubezen do tega, kar nam je najdražje in najbližje, premagovati in zatajevati dan na dan in celo življenje svojo lastno udobnost in srečo, se boriti zoper lastno nagnjenje — to je vse silnejši heroizem in zanj je potrebna pomoč in podpora, ki je človek nima iz samega sebe in ne od tega sveta, ki mu jo daje le milost od zgoraj —.

Zgled dobrega krščanja, ki živi po svoji veri, ni nikoli brez blažilnega upliva na tiste, ki so s takim človekom v ožjem stiku. Tudi Eleazar je ljubil in spoštoval svojega brata bolj ko vse drugo na svetu, izvzemši svojo vero in svoje cilje, katerim je služil. Zaupljivi in mehki značaj Mariamnin je bil še posebno sprejemljiv za resnice in dobre zglede, ki jih jej je Kalha vsajal v srce, potrpežljivo, stopnjema in neopaženo, vsrkavala je vase krščanstvo kakor žejna, rodovitna zemlja blagodejni dež.

Zopet je sedel Kalha pri svojem pergamentu in se uglabljal v sveto Pismo.

Mariamna pa se je tisti večer dalje obotavljala in mudila krog njegovega sedeža ko druge dni. Izgledalo je kot da ima nekaj na srcu —. In ker se le še ni hotel zanimati zanjo, mu je nalahno položila roko na ramo ter mu nežno gladila redke sive lase.

Dvignil je glavo in se ji prijazno nasmehnil.

„Kaj ti je, dete moje?" — tako jo je rad imenoval že izza njenih otroških let —. „Danes se nekako posebno sučeš okrog po sobi! Ali pričakuješ gosta? — Brat nima znancev tukaj v Rimu in tujcev še nismo imeli v hiši razen tistega dobrega barbara, ki si ga pripeljala seboj oni večer. Ali morebiti zopet pride nocoj?"

Živa rdečica je šinila preko njenih lic in ko je izginila, je Kalha opazil, da je bila Mariamna bledejša nego po navadi. Tudi njeno obnašanje, sicer tako ljubko in mirno, je bilo danes nemirno, boječe in negotovo.

„Ne —!" je odgovorila. Kaj jaz vem, kod hodi! Le slučajno je bilo, da je prišel k nam in če spet ne nanese slučaj, ga menda ne bomo videli nikdar več!"

Obrnila se je v stran in skušala govoriti mirno in malomarno, pa se ji je popolnoma ponesrečilo.

„Ali ne veš, da ni slučaja!" jo je rahlo karal Kalha in ji pozorno gledal v oči.

„Vem!" se je otožno nasmehnila, „in vem tudi, da je dobro za nas, karkoli nas zadene. Ampak tako hudo je, mirno vse prenašati —! Ne da bi se pritoževala, — le za — očeta se bojim v teh nemirnih časih", je pridjala, boječe se izogibajoč predmeta, ki ji je bil na jeziku.

„V božjih rokah je!" je odgovoril Kalha, „in on ga bo varno peljal skozi vse nevarnosti, čeprudi se zdi, da ravno sedaj butajo vanj kakor viharni valovi ob razbito ladjo. — Pomiri se, dete! Hudo mi de, če te vidim nemirno in tvoje lice bledo!"

(Dalje prihodnjič.)

gevede in ovac, ki so nam kot nemško reparacijsko blago več škodovale, nego koristile in pomogle menda samo nekaterim mešetarski žlahti in tovarišem.

Novi koledarji. V zalogi tiskarne sv. Cirila v Mariboru sta ravnokar izšla: 1. Pisarniški skladni koledar za leto 1922, ki se je že lansko leto bil zelo prikupil. Stane brez poštnine 20 K. 2. Mali stenski koledar za leto 1922, nalepljen na kartonu. Stane brez poštnine 5 kron.

Književni dar Slovenske Solske Matice za leto 1921 bo obsegal sledečih troje knjig: Pedagoški Zbornik, (164 str.), uredil dr. K. Ozvald. — Telovadba, II. del, (s 47 slikami in mnogimi načrti — 112 štr.), spisala dr. Pivko in prof. Schaup. — Posebno ukoslovje pouka v elementarnem razredu osnovnih šol (76 str.), spisal Fr. Fink. Ker bo to vsega skupaj 352 strani ali malone 22 tiskanih pol dobrega padag.-didakt. beriva za naročnino celih 8 dinarjev, zato pač letošnjim publikacijam SSM ni treba še posebnega priporočila. Knjige bodo vsak čas dotiskane ter se začno kmalu razpošiljati.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 273½—277½, francoski frank stane 22½—23 naših kron. Za 100 avstr. kron je plačati 4.60—4.70, za 100 čehoslovaških kron 415—425 naših kron, za 100 nemških mark 155, za 100 italijanskih lir 1170—1172 jugoslovanskih. V Curihu znaša vrednost na enkrat 1.95 centima (1 centim = 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost našega denarja ostala neizpremenjena.

Iz Ptuja.

Uboj. Med. dr. Viktor Scheichenbauer, sin ključavničarske vdove iz ugledne ptujske rodbine, se je dne 31. p. m. kakor navadno peljal v rusko begunsko taborišče v Strnišče, kjer je bil nastavljen kot zdravnik za begunce. Ko se pripelje tja, ga je mlad 22letni Rus udaril trikrat z železnim drogom po glavi in mu jo razbil, tako da se je doktor takoj nezavesten zgrudil na tla. Telefonsko so naznanili to okrajnemu glavarstvu, ki je odposlalo na lice mesta takoj okrajnega zdravnika dr. Vrečka, katerega je spremljal dr. Rebula. Toda vsaka zdravniška pomoč je bila zaman in zdravnik g. Scheichenbauer je še tisti dan umrl. Tudi sodnijska komisija je došla, konštatirala dejstvo, in dala uklenit mladega Rusa ter ga odvedla v preiskovalni sodnijski zapor. Dr. Scheichenbauer se je med prazniki še mudil na Dunaju, kjer je njegova žena s hčerkico, ki se zdravi pri zdravniku-veščaku. Dr. Scheichenbauer je bil splošno priljubljen zdravnik, prijazen družabnik je zato je sočutje splošno. Vzrok uboja bo nemara dognala sodnijska razprava, govori se mnogo o tem. Ne naramo pa delati nobenemu krivice ker v prvi vrsti ima tukaj besedo sodnija.

Pogreb. Dne 2. januarja popoldne se je vršil pogreb ubitega dr. Ludovika Scheichenbauerja. Kondukt iz Strnišča je vodil duhovnik iz Sv Lovrenca na Dravskem polju. Za krsto se je peljala zdravnikova soproga in njegov brat ter družina ruskega gospoda zdravnika v Strnišču. Za vozom so stopali tudi slovenski goriški begunci iz Strnišča. Ruski begunci se [illegible] udeležili pogreba. Pred hišo na Slov. trgu št. 15, kjer je rajni stanoval, se je voz ustavil, vzdignili so krsto z voza, g. vikar Cilenšek jo je blagoslovil, nakar se je pomikal žalni sprevod na ptujsko pokopališče. Pogreba se je udeležilo zelo mnogo občinstva; imenujemo samo: okrajnega glavarja dr. Pirkmajerja z uradništvom, ptujske zdravnike dr. Stuhca, dr. Jenka, dr. Metzlerja, dr. Traifina, dr. Blankeja, dr. Vrečka in vojaškega zdravnika g. dr. Schobra. Opazili smo tudi precej ludstva iz okolice, ki je izkazalo priljubljenemu zdravniku zadnjo čast.

V javni bolnišnici se je vršila jako lepa in prisrčna božičnica. Gosp. primarij dr. Rebula, gdč. Mlakarjeva in usmiljene sestre so za njo nabrali pri radodarnih Ptujčanih lepo svoto denarja in drugih prostovoljnih darov. Na sveti večer je bilo v bolniški sobi postavljeno le jako okrašeno božično drevo, pod katerim je ležalo veliko darov za bolnike. Vsi brez izjeme so bili obdarovani. Možki so dobili cigarete in tobak, ženske pa nogavice, predpasnike, robce in čevlje. Na Sveti dan in na Štefanovo so dobili bolniki boljše hrano, svinjsko in telečjo pečenko, bel kruh, čaj in vino. Usmiljene sestre so zapele ob božičnem drevesu nekaj lepih božičnih pesmi. Kar je mogio bolnikov hoditi, so bili navzoči. Za lepo uspelo božičnico gre v prvi vrsti zasluga g. dr. Rebuli, gdč. Mlakarjevi in usmiljenim sestram, ki so za ta lepi praznik veliko žrtvovali.

Ptujski Nemci so priredili v Društvenem domu novoletno veselico. Nastopilo je nemško pevsko društvo, uprizorili so „Bieroper“, „Des Sängers Fluch“, orkester je proizvajal tudi originalno kompozicijo ptujskega komponista Kukoveza (ne zamenjajte tega imena morda z imenom dr. Kukovca), ki so jo burno aklamirali.

Umrla je dne 2. januarja soproga obče znanega ptujskega kovača Petroviča Bila je dobra in skrbna gospodinja.

Ptujsko okr. glavarstvo razglaša da bodo v letu 1922 uradne ure po sledečem redu: V Ormožu, v obč. pisarni: 1. marca, 19. aprila, 31. maja, 12. julija, 23. avgusta, 4. oktobra in 22. novembra. V Rogatcu, v gostilni „Pri pošti“: 26. januarja, 9. marca, 20. aprila, 1. junija, 6. julija, 10. avgusta, 14. septembra, 26. oktobra in 14. decembra. V Rogaški Slatini, v občinski pisarni: 27. januarja, 10. marca, 21. aprila, 2. junija, 7. julija, 11. avgusta, 15. septembra, 26. oktobra in 15. decembra. — V Ptuju so uradne ure samo ob sredah in sobotah od 11. do 12. ure. To je daleko premalo. Če imata g. glavar in njegov komisar Forčesin toliko časa za razno „kšeftanje“, bodeta i pač morala tudi vzeti čas za daljšo uradovanje s strankami.

Silvestrov večer, ki ga je priredila Narodna Čitalnica v Ptuju, je bil srednje dobro obiskan, Slovensko pevsko društvo pod vodstvom g. Frasa je lepo in čisto zapelo. Tudi drugo je ugajalo Dvorana v Društvenem domu je bila slabo temperirana, vino je dišalo po sodu, zato se tudi zabava ni mogla tako razviti, kakor so si želeli obiskovalci.

Iz Maribora.

V kavarni „Jadran“, kjer se [illegible] osto zbirajo carinski in policijski uradniki obmejne policije, se pravijo neteno hazardira. Najbolj čudno je pa to, da romajo 10dinarski bankovci s kolena nakoleno. Bilo bi dobro, če bi slav. policija tem uniformiranim, parfumiranim in blaziranim „kavalirjem“ pogledala malo na prste. Pomagalo itak ne bo nič, saj si mislijo: „Sipaj biate sitne pare — dok ima[illegible] kesu neče niko propasti . . .

Ženski shod Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru se bo vršil v nedeljo, dne 8. t. m. ob 5. uri popoldne v društveni dvorani, Splavarska ulica, Shod je za naše celokupno delavsko ženstvo velike važnosti, zato vabimo k prav obilni udeležbi. — Ob enem je ta shod kot otvoritev osemdnevnega delavskega socijalnega tečaja, ki se bo vršil vsak večer ob ½ 8. uri v istih prostorih, od 9. do 14. t. m. in v nedeljo, dne 15. t. m. ves dan. — Odbor.

Kemičen tečaj. Ljudska univerza v Mariboru namerava za delavstvo in zasebne uslužbence prirediti brezplačen kemičen tečaj, ki bo obsegal 10—12 predavanj v večernih urah. Pouk se bo dajal splošno umljivo ob praktičnih poskusih v laboratoriju državne realke. Vsak se lahko udeleži tega brezplačnega tečaja. Prijave resnih interesentov se imajo potom dopisnice nasloviti na tajnika prof. Iv. Favai-a, Koroščeva ulica 34.

Invalidom na znanje. Za invalide, ki še v času od 1. septembra do 12. decempra p. l. niso bili pregledani, je določilo vojno ministrstvo naknadni pregled, ki se bo vršil vsakega 10., 20 in 30. v mesecu. Vsi v Mariboru stanujoči invalidi, ki še do danes niso bili pregledani, naj se zglasijo v času od 8. do 14. ure pri vojaškem oddelku mestnega magistrata, Slomškov trg 5 I.

Veliki trgovski ples, ki ga priredi Slovensko trgovsko društvo, se vrši v soboto, dne 14. januarja v dvorani Götz. Svira celotna vojaška godba pod osebnim vodstvom gospoda kapelnika Herzoga. Godba bo svirala — skoro brez presledkov. Obleka promenadna. Vstop le proti vabilu. Za razna okrepčila in dobro kapljico je v polni meri poskrbljeno. Vsak prijatelj neprisiljene zabave bo prišel na svoj račun.

Planinski ples se ne vrši dne 5. januarja, kakor se pomotoma razširja, ampak nepreklicno dne 1. februarja 1922.

Mestno elektriško podjetje naznanja vsem p. n. odjemalcem električnega toka, da v nedeljo, dne 8. t. m., od 7. ure zjutraj do 10. ure dopoldne ne bo dobavljalo toka.

Orlovski vestnik.

Tel. odsek Orel v Slov. Bistrici ima v nedeljo, dne 8. januarja 1922 ob 3. uri pop. svoj II. redni občni zbor. Vsi bratje člani kakor tudi prijatelji orlovstva iskreno vabljeni! Bog živi!

Dopisi.

Sv. Jakob v Slov. gor. „Tabor“ je prinesel še v starem letu poročilo od Sv. Jakoba v Slov. gor., ki je v prvi polovici popolnoma neresnično,, v drugi pa ostudno denuncijantsko zavito. Vsi šolski otroci z učiteljstvom in drugimi ljudmi vred, ki so bili pri sv. maši ob državnih praznikih vejo, da se podpisani ni odstranil od oltarja, dokler ni bila popolnoma odpeta drž. himna in je torej „Taborovo“ poročilo da sem se odstranil od oltarja pred koncem himne, nesramna laž, brezznačajnega človeka, ki misli, da obstoji delo za narod poleg pijančevanja in lenobe še v častikraji in denuncijantstvu. Kar se pa tiče moje pridige o časopisju, ni bila 4. decembra ampak osmega. Ker pa spravlja dopisnik mojo pridigo o časopisju v zvezo s kancelparagrafom, je to žalosten dokaz, da on o kancelparagrafu dosedaj nima še nobenega pojma. Gospodu drž. pravdniku pa je na razpolago moja dotična, pridiga, lepo tiskana in potrjena od ordinarijata v Ljubljani dne 9. avg. 1921, št. 221. Dopadla bi se gotovo tudi gospodom okoli „Tabora“, kakor se je meni. Silno radoveden sem na priče, ki so na razpolago. G. okoli „Tabora“ bi pa povedal le še to, da sem jaz delal za izobrazbo slovenskega ljudstva in za ujedinjenje našega troimenega naroda, še preden se je komu kaj sanjalo o kakem „Taboru“. Porabil sem v tem delu svoje bor ne dohodke in svoje zdravje, zato imam mirno vest in me taki dopisi, kakor je zgoraj omenjeni ne vznemirjajo. Pač pa mora boleti človeka, če vidi, da se med slovensko inteligenco najdejo ljudje, ki so zmožni tako ostudnih laži, kakor je zgoraj omenjeni dopis. Ali naj tako vzgajamo novi rod? — Prvič in zadnjič odgovarjam na ostudne napade, lahko jih pišete še več, lahko še več lažete, zavijate, denuncirate, odgovora več ne dobite, ker imam preveč važnejšega dela. — Erhartič Martin, kaplan.

Hum pri Ormožu. (Kako je samostojni general vlekel svojega slabostojnega podgenerala za nos!) V naši humski občini imamo dva slabostojna generala, eden je višji, drugi nižji, čeravno sta oba začela pri hauptmanu. Na Male maše dan se je vršilo pri nas veliko kmetsko zborovanje. katero sta hotela slabostojna generala preprečiti. Oni, ki je zapovednik štaba in se odlikuje z lepim zlatim križcem, je dal podgeneralu zapoved, da mora na vsak način razbiti klerikalno zborovanje. Za ta hrabri čin mu ni obljubil zlatega križca, ker nič ne vleče, obljubil mu je vse kaj drugega — „gratisrajžo“ na državne stroške v Beograd, da bi si v družbi drugih slabostojnežev pogledal posestva po Srbiji, videl ministre in si pri bogato obloženih mizah nabasal svoj želodec na stroške davkoplačevalcev. Prišel je čas, ko se je bilo treba podati na rajžo, pa presnetega pisma ni hotelo biti od nobene strani. V štabni kanceliarji ga tolažijo dan za dnevom pošljejo k županu, ta se izgovarja na glavni stan v Ormožu, da je pismo tam ali nekje zaležalo. Zares žalostno so se drugi vozili v Beograd, naš podgeneral pa je doma klel in renčačil, da se ne da več norit od nikogar. Zanorili so ga pri občini, da ni postal župan, z rajžo v Beograd ni bilo nič, v krajni šolski svet zopet nič in tako vedno nič . . Ko je tako klel, mu reče višji pajdaš, hodiva raje v tvojo klet na kozarček dobrega, ta nam gotovo skrbi prežene in pogrunfama še kako pametno. Pa se je oglasil gospodek, ki je svojo pamet prodajal na zborovanju in je zares vreden sinček svojega za višje šarže rojenega očeta, pa pravi: Oče, bodite no pametni, saj vaš generalni pomočnik ni rojen za Srbijo, saj znate, da je ljubil in še ljubi staro Avstrijo nad vse, je že prav več, če se mu zaupa mesto šolskega ogleda. Dobro, pa naj bo, odgovori oče, že zavoljo polne vinske kleti, ki je tako lepo pri roki, da si človek v njej le prežene slabostojne skrbi in muhe. Drugič več. — Humčan.

Šmartno v Rožni dolini. Dogodek v družini našega nadučitelja je prežalosten, da bi ga izrabili tudi mi v naših listih, čeravno dvomimo, da bi toliko obzirnosti našel, če bi se kakemu „klerikalcu“ zgodilo kaj podobnega. Toda veren krištjan se ne maščuje in ne vrača slabega s hudim. Edino tako si moremo razlagati ta sovutni molk od strani tistih, ki bi pač imeli sedaj dovolj prilike, vračati zob za zob. Presega pa vse meje potrpežljivosti, če pricaplja sedaj samostojno trobilo „Kmetijski list“ ter piše, da je bil zločinec dijak Kvac največji — klerikalec in prijatelj župnikov. Pričakujemo, da bo na to trditev gospod župnik sam odgovoril. Mi pa rečemo samo to, da smo šele sedaj docela spoznali, kako protiverski listi grdo lažejo ter vsako reč zasučejo ravno narobe. Prepričani smo pa, ko bi bilo res tako. kakor „Kmetijski list“ piše, potem bi Ivanček nikdar ne postal to, kar je sedaj. Toda žalibog, bilo je vedno ravno nasprotno. Zato pa tudi mi kličemo: res, proč s klerikalnimi listi, ako si namreč tudi drugi v svojih otrokih hočete vzgojiti tatove, goljufe, nečistnike itd., če pa vam je kaj na tem, da bodo vaši otroci vestni in pošteni, potem pa jih vzgajajte v verskem duhu, čitajte in dajte čitati tudi svojim le dobro krščansko beriio, nikar pa jih ne pustite hujskati po protiverskih časnikih proti svoji cerkvi in svoji veri!

Izjava. Uredništvo izjavlja, da književska duhovščina nima z notico o g. nadučitelju Cvetku iz Vučjevasi ničesar opraviti.

Širite katoliške liste!

Trgovska hiša v sredini mesta, z lepimi prodajalnami, s portalom in veliko dvoriščno poslopje za večje podjetje, svetle delavnice, več skladišč, hlev za konje, lepo stanovanje s 5 sobami Po plačilu kupne svote se skoro vse izprazni. Vpraša se pri lastniku v Slovenski ulici 2, Maribor. 1 1—2

Išče se opekar za izdelovanje zidne in strešne opeke. Ponudbe na 2—2 **F. A. Fornezzi Selnica ob Dravi.** 732

Ali ste že poravnali naročnino za „Stražo“?

DOBRO IN PO CENI
kupite edino pri tvrdki
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.
Zimsko perilo, obleke, klobuke, čevlje, dežnice, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.
Najceneje! 1—842 **Solidno!**

Izdajatelj in založnik: Konz. „Straže.“ Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak. Tisk Cirilove tiskarne v Mariboru.